

GLAZBENE PREFERENCIJE UČENIKA PREMA GLAZBI RAZLIČITOG TEMPA

Snježana Dobrota¹, Matija Mikelić²

¹ Odsjek za učiteljski studij, Filozofski fakultet,
Sveučilište u Splitu, Hrvatska
dobrota@ffst.hr

² Split, Hrvatska
matija.mikelic9@gmail.com

Primljeno: 12. 7. 2012.

U radu¹ su istražene glazbene preferencije učenika četvrtih i osmih razreda osnovnih škola prema umjetničkoj glazbi različitog tempa. Izabrane su dvije varijable, spol i dob, te je istražen njihov utjecaj na preferencije glazbe različitog tempa. U okviru istraživanja primijenjen je upitnik općih podataka te skala procjene za ispitivanje preferencija glazbenih ulomaka na uzorku od 172 učenika četvrtih i osmih razreda osnovne škole. Rezultati potvrđuju kako učenice u većoj mjeri preferiraju polaganu glazbu, te kako učenici četvrtih razreda u odnosu na učenike osmih razreda preferiraju glazbu bržeg tempa. Učenici koji u slobodno vrijeme više slušaju polaganu glazbu i u istraživanju potvrđuju preferencije takve glazbe. I konačno, rezultati istraživanja potvrđuju kako učenici generalno preferiraju glazbu bržeg tempa.

Ključne riječi: glazbene preferencije, tempo, glazbena nastava, umjetnička glazba

Uvod

Danas postoji veliki broj istraživanja koja se bave povezanošću različitih glazbeno-izražajnih sastavnica, poput tempa, dinamike, ritma, izvođača, ugođaja i melodije, s glazbenim preferencijama sudionika

¹ Rad pod naslovom *Glazbene preferencije učenika prema glazbi različitog tempa* diplomatska je radnja obranjena 2012. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, na Odsjeku za učiteljski studij, pod mentorstvom dr. sc. Snježane Dobrota.

(LeBlanc, 1981; LeBlanc i McCrary, 1983; Flowers, 1988; Moskovitz, 1992; Montgomery, 1996; Dobrota i Reić Ercegovac, 2009; Dobrota i Čabraja, 2010). Povezanost tempa i glazbenih preferencija prepoznaje i jedan od najpoznatijih modela glazbenih preferencija, LeBlancov model (1981), koji prikazuje hijerarhiju varijabli koje utječu na glazbene preferencije. Model sadrži osam razina putem kojih slušatelj obrađuje ulaznu informaciju. Najniže razine (od 4. do 8. razine) uključuju podražaj te kulturne i osobne faktore koji utječu na kretanje informacije do mozga slušatelja, dok se na višim razinama (od 1. do 3.) obrađuje ulazna informacija i u skladu s tim slušatelj djeluje tako da ili odbacuje podražaj i time završava proces, ili ga prihvaća i intenzivira pozornost prema ulaznim podacima. Glazbeno-izražajne sastavnice glazbenog djela LeBlanc (1981) naziva 'fizičkim osobinama podražaja' i smješta ih na 8. razinu svoga modela glazbenih preferencija.

U okviru fizičkih osobina podražaja s 8. razine modela glazbenih preferencija, nalazi se i tempo, čiju je povezanost s glazbenim preferencijama istražio i potvrdio veliki broj autora (Flowers, 1988; Moskovitz, 1992; Dobrota i Reić Ercegovac, 2009; Dobrota i Čabraja, 2010). U istraživanju koje je proveo s učenicima petog razreda osnovne škole u Michiganu, LeBlanc (1981) zaključuje kako djeca u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa. LeBlancovo i McCraryevo istraživanje (1983), kojemu je cilj bio istražiti utjecaj tempa na glazbene preferencije učenika petog i šestog razreda na temelju zvučnih primjera instrumentalnih tradicionalnih jazz skladbi, također je potvrdilo hipotezu da djeca preferiraju glazbu bržeg tempa.

Jednake rezultate dobila je i Montgomery (1996). Ona je na velikom uzorku sudionika (996 sudionika, djeca od predškolske dobi do osmog razreda) također potvrdila hipotezu da djeca preferiraju glazbu bržeg tempa. Djeca su u navedenom istraživanju na Likertovoj skali ocjenjivala 15 orkestralnih skladbi iz razdoblja ranog romantizma te su najviše ocjene dodijelili skladbama brzog tempa. Montgomery je promatrala i povezanost dobi s glazbenim preferencijama, a rezultati pokazuju kako mlađa djeca generalno svim skladbama daju više ocjene.

Cilj i problemi istraživanja

Cilj istraživanja bio je istražiti glazbene preferencije učenika četvrtih i osmih razreda osnovne škole prema glazbi različitog tempa te utjecaj spola i dobi na preferencije glazbe različitog tempa.

U skladu s formuliranim ciljem postavljene su sljedeće hipoteze:

- H1:** Učenice u odnosu na učenike u većoj mjeri preferiraju polaganu glazbu.
H2: Učenici osmih razreda u odnosu na učenike četvrtih razreda u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa.
H3: Učenici koji privatno više slušaju polaganu glazbu i u skali procjene sviđanja glazbe preferiraju polaganije skladbe.
H4: Učenici četvrtih i osmih razreda u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa.

Metoda

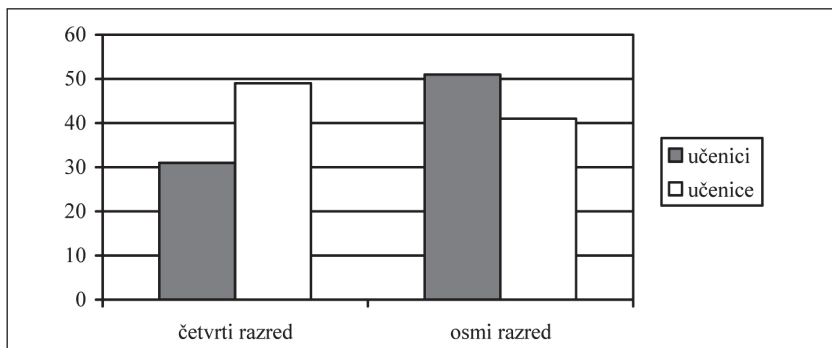
Sudionici

Ispitivanje je provedeno u Splitu na uzorku od 172 učenika osnovne škole ($\bar{X}=90$, $M=82$) četvrtih i osmih razreda (Tablica 1, Slika 1). Istraživanje je provedeno u razdoblju od 16. do 25. travnja 2012. godine.

Tablica 1. Struktura uzorka (N=172)

Razred	Spol	N
Četvrti	M	31
	Ž	49
Osmi	M	51
	Ž	41
Ukupno		172

Slika 1. Struktura uzorka (N=172)

Instrument i postupak ispitivanja

U istraživanju je korišten glazbeni nosač zvuka na kojemu se nalazi deset glazbenih ulomaka brzog i polaganog tempa, svaki u trajanju od oko jedne minute (Tablica 2). Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik (Prilog 1) koji se sastoji od dva dijela. Prvi dio upitnika sastavljen je od pitanja koja se odnose na spol, dob i preferencije glazbe koju sudionici najčešće slušaju, a drugi dio je skala procjene sviđanja glazbe. Zadatak sudionika bio je da nakon odslušanog glazbenog ulomka na ljestvici Likertova tipa, zaokruživanjem brojeva od jedan do pet (1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se; 5 = jako mi se sviđa), procijene stupanj sviđanja pojedinog glazbenog ulomka.

Tablica 2. Glazbeni primjeri na nosaču zvuka

Tempo	Glazbeni primjer
Polagani	S. Rahmanjinov: Vocalise (ulomak)
	J. S. Bach: Suita za orkestar u D-duru, br. 3 (2. stavak: Air)
	L. van Beethoven: Sonata za klavir u cis-molu, op. 27. br. 2; Mjesečina (1. stavak: Adagio sostenuto)
	R. Schumann: Sanjarenje iz Dječjih prizora
	C. Debussy: Clair de lune
Brzi	J. Strauss: Radetzky marš (ulomak)
	J. S. Bach: Orkestralna suita br. 2 u h-molu, Badineire
	J. Offenbach: Can-can iz operete Orfej u podzemlju
	P. I. Čajkovski: Trepak, iz baleta Ščelkunčik
	J. Brahms: Madarski ples br. 5 u g-molu

Sudionicima je objašnjena svrha provođenja istraživanja, zajamčena im je anonimnost, te su zamoljeni da iskreno i precizno odgovaraju na pitanja. Nakon ispunjavanja prvog dijela upitnika, sudionici su upućeni u način provođenja glazbenog dijela ispitivanja, odnosno u način provođenja procjene sviđanja glazbe pri čemu im nije rečeno o kojim se glazbenim ulomcima i izvodačima radi. Rezultati na skali procjene sviđanja formirani su na način da je izračunat prosječni rezultat za polagane, odnosno za brze glazbene ulomke.

Rezultati i diskusija

H1: *Učenice u većoj mjeri preferiraju polaganu glazbu.*

Kako bismo testirali prvu hipotezu, izračunat je t-test kojim se ispitao utjecaj spola na preferencije polagane glazbe. Dobiveni rezultati (Tablica 3) ukazuju na postojanje statistički značajne razlike u preferenciji polagane glazbe između učenika i učenica. Rezultati su u skladu s postavljenom hipotezom i ukazuju na to da učenice u većoj mjeri preferiraju polaganu glazbu.

Tablica 3. Razlike u preferenciji polagane glazbe s obzirom na spol

	N	M	t	df	p
Učenici	82	2,9	-2,296*	170	0,023
Učenice	90	3,273			

$p < 0,05$

H2: *Učenici osmih razreda, u odnosu na učenike četvrtih razreda, u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa.*

Kako bismo provjerili drugu hipotezu, izračunat je t-test. Dobiveni rezultati (Tablica 4) potvrđuju utjecaj dobi na preferencije glazbe brzog tempa, ali u korist učenika četvrtih razreda. Stoga dobiveni rezultati nisu u skladu s postavljenom hipotezom pa zaključujemo kako učenici četvrtih razreda, u odnosu na učenike osmih razreda, pokazuju veće preferencije glazbe bržeg tempa.

Tablica 4. Razlike u preferenciji brze glazbe s obzirom na dob

	N	M	t	df	p
Četvrti razred	80	4,635	9,566*	171	0,000
Osmi razred	92	3,7065			

$p < 0,05$

H3: *Učenici koji privatno više slušaju polaganu glazbu i u skali procjene sviđanja glazbe preferiraju polaganije skladbe.*

Učenici koji u slobodno vrijeme više slušaju polaganu glazbu u istraživanju ocjenjuju polagane skladbe prosječnom ocjenom 3,79, dok

oni koji u slobodno vrijeme više slušaju brzu glazbu ocjenjuju polagane skladbe prosječnom ocjenom 2,97.

Kako bismo ispitali postoji li statistički značajna razlika u preferenciji polagane glazbe s obzirom na vrstu glazbe koju učenici slušaju u slobodno vrijeme, izračunat je t-test. Dobiveni rezultati (Tablica 5) pokazuju da postoji statistički značajna razlika u svidanju polaganih skladbi između te dvije skupine sudionika. Učenici koji u slobodno vrijeme više slušaju polaganu glazbu ocjenjuju skladbe polaganog tempa višim ocjenama, čime je potvrđena treća hipoteza.

Tablica 5. Razlike u preferenciji polagane glazbe s obzirom na glazbu koju sudionici slušaju u slobodno vrijeme

Najčešće slušana glazba	N	M	t	df	P
Polagana glazba	27	3,7926	4,031*	171	0,000
Brza glazba	145	2,9655			

$p < 0,05$

H4: *Učenici četvrtih i osmih razreda u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa.*

Sudionici općenito više preferiraju brzu glazbu, što potvrđuju i rezultati t-testa (Tablica 6). Dakle, postoji statistički značajna razlika između prosječne ocjene koje su učenici davali bržim odnosno polaganim skladbama, pri čemu su brže skladbe dobivale prosječno više ocjene. Učenici općenito, neovisno o dobi i spolu, u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa, čime smo potvrdili i posljednju hipotezu.

Tablica 6. Preferencije glazbe s obzirom na tempo (generalni uzorak)

	N	M	t	df	p
Brza glazba	172	4,1384	13,562*	1,342	0,000
Polagana glazba	172	3,0953			

$p < 0,05$

Zaključak

Na temelju rezultata istraživanja zaključujemo kako sudionici općenito u većoj mjeri preferiraju glazbu bržeg tempa, a takvi rezultati u skladu su s rezultatima LeBlancovih istraživanja (1981; 1983). Pored okoline slušatelja i njegovih osobina ličnosti, i glazbeno-izražajne sastavnice, u prvom redu tempo, imaju veliku ulogu u formiranju glazbenih preferencija (prema Montgomery, 1996).

Rezultati našeg istraživanja ukazuju i na postojanje povezanosti između glazbe koju sudionici slušaju u slobodno vrijeme i njihovih glazbenih preferencija. Tako su djeca koja u slobodno vrijeme slušaju polaganu glazbu i u istraživanju ocijenila skladbe polaganog tempa višim ocjenama.

Iz rezultata istraživanja možemo zaključiti i kako postoji razlika u preferencijama polagane glazbe s obzirom na spol. Naime, učenice u odnosu na učenike u većoj mjeri preferiraju skladbe polaganog tempa, što je u skladu s rezultatima istraživanja koje je provela Montgomery (1996).

Nadalje, iako smo pretpostavili da će učenici osmih razreda u većoj mjeri preferirati glazbu bržeg tempa, pokazalo se da su učenici četvrtih razreda ocijenili glazbu brzog tempa s višim ocjenama. Slične rezultate navode Montgomery (1996) te Geer i suradnici (1974).

Rezultati istraživanja sugeriraju i to da su učenici osmih razreda generalno niže ocijenili sve glazbene primjere. Slijedom toga zaključujemo kako djeca mlađeg školskog uzrasta imaju pozitivnije stavove prema umjetničkoj glazbi, a takve se preferencije smanjuju s dobi. I LeBlanc (1988) navodi kako se ulaskom u adolescenciju završava faza otvorenosti prema nepoznatoj glazbi, smanjuje se raznolikost preferiranih stilova te se povećavaju preferencije prema popularnoj glazbi.

LeBlanc (1981) također ističe kako učitelji koji žele postići da učenici uživaju u umjetničkoj glazbi moraju učenike upoznati sa skladbama bržeg tempa i zatim postepeno uvoditi u glazbenu nastavu skladbe polaganog tempa, čime se povećavaju preferencije prema polaganog glazbi.

Važno je spomenuti kako, pored tempa, na glazbene preferencije utječe i učestalost ponavljanja i reproduciranja skladbi. Perry i Perry (1986) su na uzorku od 45 djece predškolske dobi, tijekom longitudinalnog istraživanja, ustanovili kako djeca iz eksperimentalne skupine, koja su tijekom deset mjeseci više slušala umjetničku glazbu, u ponov-

ljenom testiranju pokazuju veće preferencije prema umjetničkoj glazbi u odnosu na djecu iz kontrolne skupine kojima je takva glazbena nastava bila uskraćena. Štoviše, djeca iz kontrolne skupine smanjila su preferencije prema umjetničkoj glazbi. Rezultati navedenog istraživanja jasno pokazuju kako umjetnička glazba s ponavljanjem, odnosno učestalim slušanjem, profitira više od glazbe drugih stilova.

Slično istraživanje provela je i Moskovitz (1992) te je dokazala kako učestalo ponavljanje skladbi sporog tempa može utjecati na glazbene preferencije djeteta. Učenici koji su slušali skladbe polaganog tempa pokazali su i veće preferencije polaganog glazbe.

Na temelju svega navedenog možemo zaključiti kako učitelji u svome radu moraju voditi računa o izboru skladbi, u prvome redu o njihovom trajanju i tempu. Nadalje, učenicima je potrebno osigurati uvjete za višekratno, aktivno slušanje odabranih skladbi kako bi bili sposobni što cjelovitije percipirati glazbena djela i uživati tijekom njihovog slušanja.

Literatura

- Dobrota, Snježana; Čabraja, Diana (2010), »Utjecaj tempa na glazbene preferencije učenika rane školske dobi«, *Školski vjesnik*, Split, god. 59, sv. 4, str. 523–532.
- Dobrota, Snježana; Reić Ercegovac, Ina (2009), »Glazbene preferencije mladih s obzirom na neke sociodemografske varijable«, *Odgojne znanosti*, Zagreb, god. 11, sv. 2 (18), str. 381–398.
- Flowers, Patricia J. (1988), »The Effect of Teaching and Learning Experiences, Tempo, and Mode on Undergraduates' and Children's Music Preference«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 36, sv. 1, str. 19–34.
- Greer, R. Douglas; Dorow, Laura G.; Randall, Andrew (1974), »Music Listening Preferences of Elementary School Children«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 22, sv. 4, str. 284–291.
- LeBlanc, Albert (1981), »Effects of Style, Tempo, and Performing Medium on Children's Music Preference«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 29, sv. 2, str. 143–156.
- LeBlanc, Albert; McCrary, Ian (1983), »Effects of Tempo on Children's Music Preference«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 31, sv. 4, str. 283–294.

- Montgomery, Amanda P. (1996), »Effect of Tempo on Music Preferences of Children in Elementary and Middle School«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 44, sv. 2, str. 134–146.
- Moskovitz, Elisa M. (1992), »The Effect of Repetition on Tempo Preferences of Elementary Children«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 40, sv. 3, str. 193–203.
- Peery, J. Craig; Peery, Irene W. (1986), »Effects of Exposure to Classical Music on the Musical Preferences of Preschool Children«, *Journal of Research in Music Education*, Rochester, N. Y., god. 34, sv. 1, str. 24–33.

STUDENTS' MUSICAL PREFERENCES TOWARD MUSIC OF DIFFERENT TEMPO

Snježana Dobrota, Matija Mikelić

This paper explores musical preferences of fourth and eighth grades students of elementary school towards art music of different tempo. Two variables have been selected, age and gender, and their impact on the preferences towards music with different tempo was explored. As a part of the research a questionnaire and sound questionnaire was administered to 172 children attending the fourth and eighth grade. Results confirm that female students largely prefer slow music, and that fourth-grade students in relation to the eighth-grade students prefer faster tempo music. Students, who in their spare time listen to slower tempo music, in this study confirmed same music preferences. Finally, research findings confirm that students generally prefer faster music.

Key words: *musical preferences, tempo, music education, art music*

Prilog 1.

Draga/i učenice/učeniče!

Pred tobom se nalazi anketni upitnik kojim ispitujemo voliš li brzu ili polaganu glazbu. Molim te da iskreno odgovoriš na postavljena pitanja. Ispitivanje je anonimno, a prikupljeni podaci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe i neće se zlorabiti na bilo koji način.

Zahvaljujem ti na suradnji! ☺

1. Upiši ime škole koju pohađaš: _____
2. Zaokruži kojeg si spola:
 - a) muško
 - b) žensko
3. Koji razred pohađaš?
 - a) 4. razred
 - b) 8. razred
4. Kakvu vrstu glazbu najčešće slušaš?
 - a) polaganu glazbu
 - b) brzu glazbu
5. Poslušaj glazbene primjere. Ocijeni sljedeće glazbene odlomke zaokruživanjem odgovarajuće brojke.

Brojke znače: 1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se; 5 = jako mi se sviđa.

Glazbeni primjer	Ocjene
1	1 2 3 4 5
2	1 2 3 4 5
3	1 2 3 4 5
4	1 2 3 4 5
5	1 2 3 4 5
6	1 2 3 4 5
7	1 2 3 4 5
8	1 2 3 4 5
9	1 2 3 4 5
10	1 2 3 4 5